

Aan de heer Koen Van den Heuvel
Vlaams minister van Omgeving,
Natuur en Landbouw

Koning Albert II-laan 20 bus 1
1000 BRUSSEL

uw kenmerk	ons kenmerk	Bijlagen
-	L1/2019-011	-
vragen naar / e-mail	telefoonnummer	Datum
bea.kayaerts@vlaanderen.be	02-553 64 61	27 februari 2019

Betreft : Advies voorontwerp gewestelijk RUP Demervallei en Laak tussen Diest en Werchter

Mijnheer de minister,

SARO ontving op 29 november 2018 uw adviesvraag over het voorontwerp van het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan 'Demervallei en Laak tussen Diest en Werchter'.

Algemene beoordeling

De raad ondersteunt de doelstellingen van voorliggend voorontwerp RUP met name de verdere uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering van 23 december 2016 inzake de integrale visie voor de Demervallei en Laak tussen Diest en Werchter.

De raad adviseert het voorliggend voorontwerp RUP 'Demervallei en Laak tussen Diest en Werchter' evenwel ongunstig en formuleert volgende strategische bemerkingen bij het voorontwerp RUP:

- De raad oordeelt allereerst dat het voorontwerp RUP er onvoldoende in slaagt om een volwaardig samenhangend verhaal te realiseren tussen landbouw en natuur. Een aantal ruimtelijke knelpunten wordt niet opgelost.
- SARO stelt bovendien vast dat het voorontwerp RUP geen constructieve oplossing ontwikkelt voor de problematiek van de weekendverblijven. Dit heeft niet onbelangrijke gevolgen voor de realisatie van de strategische doelstellingen van het SIGMA-plan.
- De raad formuleert ten slotte bedenkingen bij de vooropgestelde ruimtelijke differentiatie van het erfgoedlandschap en kan de veelheid aan puntsgewijze, lineaire en vlakvormige erfgoed aanduidingen (artikels 19,20, 21, 22.1, 22.2, 22.3) niet ondersteunen.

Sigma doelen: wetland en winterbed

De raad merkt op dat voorliggend voorontwerp RUP geen volwaardige ruimtelijke invulling geeft aan de opdeling tussen wetland (te herbestemmen als natuurgebied) en winterbed (te herbestemmen als agrarisch gebied); zoals vastgelegd in de beslissing van de Vlaamse Regering van 23 december 2016. Diverse zones wetland worden met het RUP herbestemd naar agrarisch gebied; zones winterbed worden herbestemd naar natuurgebied. De toelichtingsnota (pag. 30) erkent dit en stelt hieromtrent: *'Vanuit de afbakeningen landbouw-natuur in voorliggend RUP zal voorgesteld worden om ook het Sigma-project, met de verdeling wetland-winterbed, aan te passen waar nodig.'*

De raad vindt dit een belangrijke tekortkoming van voorliggend RUP. Het RUP grijpt immers in op de voorziene opdeling wetland/winterbed zoals vastgelegd in het besluit van de Vlaamse Regering. Deze opdeling werd gemaakt met het oog op het realiseren van de doelstellingen inzake waterbeheer, veiligheid en natuurdoelstellingen in het kader van het Sigma-project. Voorliggend voorontwerp RUP zou de ruimtelijke vertaling moeten inhouden van de goedgekeurde visie voor de Demervallei maar leidt nu tot een omgekeerde werkwijze.

Bovendien wordt op deze manier onduidelijkheid gecreëerd over de concrete locaties die zullen overstromen alsook over de overstromingsfrequentie. Dit leidt tot onzekerheid en onduidelijkheid wat betreft de impact a) voor de betrokken landbouwers, b) voor de realisatie van de doelstellingen inzake integraal waterbeheer en de instandhoudingsdoelstellingen alsook c) op het voorziene flankerend beleid vanuit het SIGMA-project.

Ruimtelijke differentiatie van het agrarisch gebied en het natuurgebied

In eerdere adviezen wees de raad op de nood aan een debat over de gewenste ruimtelijke differentiatie van het agrarisch gebied en het natuurgebied en de doorvertaling hiervan in het ruimtelijk beleid.¹ SARO stelde daarbij de vraag in welke mate de huidige bestemmingen (agrarisch gebied, bouwvrij agrarisch gebied, natuurverwevingsgebied) en de daaraan gekoppelde stedenbouwkundige voorschriften een voldoende kader bieden voor de gewenste differentiatie. De raad wees verder op het gebrek aan een duidelijk alternatief voor de bestemmingen 'landschappelijk waardevol agrarisch gebied' en 'agrarisch gebied met ecologisch belang' die in het gewestplan worden toegepast.

De raad herhaalt zijn vraag voor een volwaardig debat hieromtrent. Ook in voorliggend RUP geldt immers nog steeds deze problematiek.²

Problematiek weekendverblijven

SARO benadrukt dat voorliggend voorontwerp RUP geen constructieve oplossing ontwikkelt voor de problematiek van de weekendverblijven aangezien de cluster 'Olifant' niet wordt meegenomen in het voorontwerp RUP. Dit betekent dat de huidige bestemming 'recreatiegebied' blijft behouden.

De raad wenst allereerst te benadrukken dat dit indruist tegen de beslissing van de Vlaamse Regering van 23 december 2016. De Vlaamse Regering opteerde in de goedgekeurde integrale visie uitdrukkelijk voor een actief herstel van de open ruimte ter hoogte van de cluster weekendverblijven 'Olifant' en

¹ SARO 2014|04. Advies van 26 februari 2014 betreffende het voorontwerp RUP Zwinpolders.

SARO 2014|18. Advies van 26 november 2014 over het voorontwerp RUP 'Dijlevallei van Werchter tot Bonheiden.

www.sarovlaanderen.be

² Zo merkt de raad op dat binnen het plangebied momenteel 870 ha bestemd is als 'agrarisch gebied met ecologisch belang'. De bestemming 'agrarisch gebied met ecologisch belang' wordt in voorliggend RUP niet meer toegepast (met een beperkte uitzondering voor het gebied 37).

voor een actieve herhuisvesting van de bewoners.

De raad wijst op de niet onbelangrijke gevolgen van het uitsluiten van de cluster 'Olifant'. Het plan-MER toont de significant negatieve milieu-impact aan van de cluster weekendverblijven 'Olifant'. Vanuit diverse aspecten zoals landschap, fauna, flora en waterveiligheid is het behoud van deze cluster van weekendverblijven minder aangewezen, omwille van zijn versnipperende ecologische invloed, de negatieve impact op de landschappelijke waarde en het verlies van waterbergend vermogen.

Het uitsluiten van de cluster 'Olifant' uit voorliggend planproces impliceert een sterke inperking van het waterbergend vermogen van het valleigebied. Enkel stroomopwaarts van de Olifant zal een actief beleid van valleiontwikkeling kunnen worden gevoerd. Over een aanzienlijk deel van het toptraject zal er impact zijn op de vrije meanderwerking, de ontwikkeling van de natuurlijke oevers en de samenhangende doelsoorten. Bovendien is er een aanzienlijke meerkost door de extra lengte aan veiligheidsdijken.

Om het ruimteverlies, het waterbergingsverlies en de verstorende natuur-impact door het uitsluiten van het weekendverblijf te milderen zijn bovendien compenserende maatregelen nodig. Het voorliggend voorontwerp RUP geeft hieromtrent geen enkele duiding.

Erfgoedlandschappen

De raad heeft bedenkingen bij de vooropgestelde ruimtelijke differentiatie van het erfgoedlandschap en kan de voorgestelde erfgoedbepalingen (artikel 6, 7, 8, 9, 10, 10.1, 10.2 en 11) niet ondersteunen. De juridische gevolgen van deze bepalingen worden onvoldoende in kaart gebracht en geduid. De mogelijke impact van deze bepalingen voor de eigenaars kunnen zeer vergaand zijn. Bovendien is er geen zicht op het flankerend instrumentarium.³

De raad vraagt om de diverse overdrukken op punt-, lijn-, of vlakvormig erfgoedelement te schrappen. Het afsprakenkader van 13 maart 2017 gaat er van uit dat bijkomende gebiedsspecifieke punt-, lijn- en vlakvormige aanduidingen tot een minimum moeten worden beperkt. Bovendien verwijst de raad naar de diverse sectorale beschermingsbepalingen zoals vastgelegd in het Onroerenderfgoeddecreet: deze gebieden hebben het statuut van erfgoedlandschap en zijn bovendien beschermd als landschap.⁴

Met vriendelijke groeten,

Filiep Loosveldt
voorzitter SARO

³ Zie tevens SARO 2015|011. Advies van 24 juni 2015 over het voorontwerp RUP inzake de afbakening van de gebieden van de agrarische en natuurlijke structuur: projectwinning Elerweerd.

⁴ VR 2017 1703 MED. 0117/1TER. Mededeling aan de leden van de VR betreffende het 'Afsprakenkader van 13 maart 2017 tussen het departement Ruimte Vlaanderen en het Agentschap Onroerend Erfgoed inzake gewestelijke RUP's.